

קכב:

פּוֹנְדְקִית עובדת כוכבים (אחת) היתה ומסיחה לפי תומה. וא"ת מאי מיימו רבנן ראייה מן הפונדקית דהא מסיחה לפי תומה היתה יש לומר דלא היתה ממש מסיחה לפי תומה דמה שהולאה מקלו ותרמילו (מה) [זה] היתה יכולה לעשות כן לעדות ור' עקיבא אמר להס כי אין זה ראייה דודאי אין לך מסיח לפי תומה גדול מזה כיון דכי [חזימינהו] צביא כן משמע קמז צירושלמי דקאמר עשו אותה כמסיחה לפי תומה משמע שלא היתה ממש מסיחה לפי תומה אלא שצביאין ראייה דלא גרעה מעד אחד:

אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה. פירש רבינו חננאל דקיימא לן כהאי מנא דלא צעי דרישה ומקירה:

הדרן עלך מסכת יבמות

והוא היינו הולכים בדרך ורדף אחרינו גיים ונתלה בייחור של זית ופשהו והחזיר את הגיים לאחוריו אמרתי לו אריה יישר כחך אמר לי מנין אתה יודע שאריה שמי כך קורין אותי בעירי יוחנן ברבי יהונתן אריה דמכפר שיחיא לימים חלה ומת והשיא רבי טרפון את אשתו ורבי טרפון לא בעי דרישה וחקירה והתניא מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון להעיד עדות אשה זו אמר אני ונתלה בייחור תאנה ופשהו והחזיר את הגיים לאחוריו אמרתי לו יישר כחך אריה אמר לי יפה כוונת לשמי שכך קורין אותי בעירי יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא אריה אמר ליה לא אלא כך אמרתי לך יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא ודדק עליו שנים ושלשה פעמים וכיון את דבריו והשיא רבי טרפון את אשתו תנאי היא דתניא אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה [א] דברי ר"ע רבי טרפון אומר בודקין וקמיפלגי בדר' חנינא ב דאמר רבי חנינא ידבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנאמר יִמְשֹׁפֵט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וּמִה טַעַם אִמְרוּ דִּינֵי מִמוֹנוֹת אֵין צְרִיכִין דְרִישָׁה וְחֻקִּירָה שְׁלֵא תַנְעוּל דַּלַּת בְּפִנֵי לִוּין וּבִמְאִי קִמְיַפְלְגֵי מִר סִבֵּר כִּיּוֹן דְאִיכָא כְּתוּבָה לְמִשְׁקַל כְּדִינֵי מִמוֹנוֹת דְּמִי וּמִר סִבֵּר כִּיּוֹן דְקָא שְׂרִינָא אִישׁ לְעֵלְמָא כְּדִינֵי נַפְשׁוֹת דְּמִי א אִמְר רְבִי אֱלֵעָזָר אִמְר רְבִי חֲנִינָא תְלִמְיָדִי חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם שְׁנֹאמְר ב וְכָל בְּנִיךְ לְמוּדֵי ה' רַב שְׁלוֹם בְּנִיךְ:

האשה בתרא פרק ששה עשר יבמות

והא איה הצינו קאמרי לה. אלמא לאו לפי תומה הוי: הוה צביא. והיינו לפי תומה דקודם ששאלוה התחילה לומר: ונסלה בייחור של סאגה. אהו צנוף של תאגה ופסחו לעשות מנמו מקל: פסחו. תקו: ישר כחך אריה. גבור חיל ולב אריה יש לך: יפה כוונת את שמי אריה. שך קורין אותי בעירי: לא כך אמרש לי יוחנן בן יונתן. דורש ומוקר היה אולי הפוך את דבריו לא כך אמרש לי דמכפר שיחיא אריה שהכפר היו קורין אריה ולא אותו: דרישה. צדיקות כי האי גוונא לכיון את דבריו: ומקירה. צאזיה יוס וצאזיה שעה: משפט אחד יהיה לכם. וכיון דאשכחן דכמינ צדיני נפשות ודרשת ומקרת וגו' (דברים יג) הוא הדין לדיני ממונות: כיון דאיכא כסובה למשקל. כשתנשא על פיהס מטול כסובה דמספר כסובה ללמוד כשתנשאי לאחר מטלי מה שכתוב ליכי: דיני נפשות דמי. להצא על אשת איש צנחן הלך עדי נשים בדרישה ומקירה: הכי גרסינן אמר ר' אלעזר אמר רבי חנינא סלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' וכז שלום בניך:

הדרן עלך מסכת יבמות

תורה אור השלם

1. משפט אחד יתקו

2. וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

ישעיהו נד יג

הגהות הגר"א

[א] וגו' בדרישה ומקירה ר"ע ור"ט אומרים בודקין כ"ל"י (ור"כ רבינו בזה"ע סי' פ"ק עט):

מוסף רש"י

בדרישה וחקירה. גמין לנזוק את העדים צאזיה יוס צאזיה שעה הלוהו (סנהדרין ב.) שנאמר משפט אחד יהיה לכם. וכיון דכמינ דרישה ומקירה צדיני נפשות, דכמינ ודרשת ומקרת, הוא הדין לדיני ממונות (שם ג.) שלא תנעול דלת בפני לוי. שימננו מלהלות, שמה יספור והעדים יטעו ולא תהא עדותן מכוונת ויפסקו (שם)

הדרן עלך מסכת יבמות

ומ"ט אמרו דיני ממונות א"צ

בדיקה בדרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לוי"ן מ"ס כיון דאיכא למשקל כחובה כדיני ממונות [דמיאן] ומ"ס כיון דשרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמיא והלכה כרבנן דרביס ניהו. ועוד כיון דמפי אשה ומפי עבר ושפחה משיאין ב משום תקנת עגונא הקילו ולא עבדינן דרישה וחקירה וכן פסק הרמב"ם ד"ל:

מא א מיי פ"ג מהל' גירושין הל' יד סמג עשין ג טושי"ע אה"ע סי' פ טע"י טו:
מב ב מיי שם הל' טו טושי"ע שם טע"ה:
בג ג מיי שם הלכה טו כט טושי"ע שם ספ"ק בל:
מד ד מיי פ"ג מהל' עדות הל' א סמג עשין קט טושי"ע ח"מ סימן ל טע"י א:

תוספות ישנים

ר' עקיבא ור"ט אומרים צונקס. וא"ת לדידהו אמאי לא צעי מקירה דלחה יוס וצאזיה שנה ותינן הקדוש דדרישה [ומקירה] דלחה יוס אינו צבייל לעמוד על ציור העדות שחי מהני העדות שראו מנעשה א' מה מהנא הן צדיקה אלא אינה אלא כדי שיפלו העדים לדי הוה ודוקא צדיני נפשות הוא צדינעו ליה כדי להציל את הניזון אצל בעדות אשה כי מני צעין דרישה ומקירה כמו צדיני נפשות היינו מנוף העדות לצוא לדי אמת כמו כלי שחורס וה"ה אצל אשה יוס לא צריך ופסק ר"ת דלא צעין דרישה ומקירה דק"ל כמ"ק:

א) נראה דל"ל שחי מהני העדות שאמרים שראו הנשפט ולא אלוטריך הדרישה ומקירה אלא כדי שיפלו העדים לדי הוה וכו'.

תוס' חד מקמאי

תנאי אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה.

ר"ט ור"ע אומרים בודקין עדי אשה בדרישה וחקירה קא מיפלגי בדר' חנינא דא"ר חנינא ד"ת אחד דיני נפשות ואחד דיני ממונות ובחקירה שנא' משפט אחד יהיה לכם. ומ"ט אמרו דיני ממונות א"צ בדיקה בדרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לוי"ן מ"ס כיון דאיכא למשקל כחובה כדיני ממונות [דמיאן] ומ"ס כיון דשרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמיא והלכה כרבנן דרביס ניהו. ועוד כיון דמפי אשה ומפי עבר ושפחה משיאין ב משום תקנת עגונא הקילו ולא עבדינן דרישה וחקירה וכן פסק הרמב"ם ד"ל:

א) נראה דל"ל משאין דמשום תקנת עגונא הקילו הלך לא עבדינן דרישה ומקירה.

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

“ הַדְרִין עֲלֶיךָ מִסֵּכֶת יְבָמוֹת וְהַדְרִיךְ עֲלֶיךָ. דַּעְתָּן עֲלֶיךָ מִסֵּכֶת יְבָמוֹת וְדַעְתָּךְ עֲלֶיךָ. לֹא נִתְנָשִׁי מִיַּיִךְ מִסֵּכֶת יְבָמוֹת וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיַּיִן לֹא בְעֵלְמָא הַדִּין וְלֹא בְעֵלְמָא דְאִתִּי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרַתְךָ אֲמִנוֹתָנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהָא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. ** חֲנִינָא בַר פִּפְא רְמִי בַר פִּפְא נַחְמֵן בַר פִּפְא אַחָאי בַר פִּפְא אַבָּא מְרִי בַר פִּפְא רִפְרִם בַר פִּפְא רְכִישׁ בַר פִּפְא סוֹרְחָב בַר פִּפְא אַדָּא בַר פִּפְא דְרוּ בַר פִּפְא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבִפְיֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִדְהִי בְלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאָצְאִינוּ וְצִאָצְאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרַתְךָ: מֵאִיבֵי תַחֲבֻמְנֵי מִצּוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתִנִּי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנֵי חֻקֶיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׁמַתְּ חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמּוֹדֵרֶשׁ וְלֹא שָׁמַתְּ חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אָנוּ מִשְׁכִּימִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְרִים בְּטָלִים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים. אָנוּ עֹמְלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאִינָן מְקַבְּלִים שְׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים. אָנוּ רְצִים לַחֲיֵי הַעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת. שְׁנֹאמְר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידִם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשֵׁי דְמִים וּמְרַמְּהָ לֹא יַחֲצוּ מֵימָהֶם וְאָנִי אֲבַטַח בָּךְ:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי בָשָׂם שְׁעוֹרְתַנִּי לְסִים מִסֵּכֶת יְבָמוֹת בֵּן תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחִיל מִסֵּכְתוֹת וּסְפָרִים אֲחָרִים וּלְסַיֵּמָם לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלְעִשׂוֹת וּלְקִים אֶת כָּל דְּבָרֵי תְלִמּוּד תוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזָכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאִמוּרָאִים וְתְלִמְיָדִי חֲכָמִים יַעֲמוּד לִי וְלוֹרְעֵי שְׁלֵא תִמוּשׁ הַתוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זָרְעֵי וְזָרַע זָרְעֵי עַד עוֹלָם. וְתִתְקִים בִּי בְּהַתְהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁבְבְּךָ תִּשְׁמֵר עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁחָךְ. כִּי בִי יָרְבוּ יְמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יְמִים בִּימִינָה בְּשִׁמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכְבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דְהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא, וְלֹאֲחֵיא מְתִיא, וְלֹאֲסַקָא לְחַיֵּי עֲלְמָא, וְלִמְבָנָא קְרַתָּא דִירוּשָׁלַם, וְלִשְׁכָּלֵל הֵיכְלִיהָ בְּגוּהָ, וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָהָּא מֵאַרְעָא, וְלֹאֲתַבָּא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהָ, וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהָ וְיִקְרִיחָהּ, וְיִיַצְמַח פְּרָקְנָהּ וְיִקְרַב מִשִּׁיחָהּ. בְּחֵיכוֹן וּבִיּוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמַה רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלַם וּלְעַלְמֵי עֲלְמִיא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמַה קְדוֹשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלְמָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא וְתִשְׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָהּ, וְעַל תְּלַמִּידֵיהוֹן וְעַל כָּל תְּלַמִּידֵי תְלַמִּידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְעַסְקִין בְּאוֹרֵיתָא, דִּי בְאַתְרָא (קְדִישָׁא) הַדִּין וְדִי בְכָל אַתְרָא וְאַתְרָא, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלְמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיבֵי וּמוֹזְנֵי רִיחֵי וּפְרָקְנָא מִן קְדָם אֲבוּהוֹן דִּי בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלְמָא רַבָּא מִן שְׁמִיא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלִינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

* פ"ה הגון על זה תמצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפרגא בספר זכיות ח"א פ"ג,

** בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו.

מסורת הש"ס

א) גניקתם הדימ והלח"מ צפ"י ג מהל' גירושין דין טו אין בודקין עדי נשים בדרישה ומקירה ר"ע ור"ט אומרים בודקין וכו' וכן היא הני' צבי' סי' ז וכן אימא צמוספתא סוף פ' י"ד וע' גלח"מ שוכתי סמג פירוש אסוניה זו ועי' רש"א, ט סנהדרין ב: לב, א ברכות סד. כרימות סח: תמז' לב: מז' סו, ט) זלץ תקרי בנין אלא בניך כן אימא צברכות סד.

תורה אור השלם

1. משפט אחד יתקו

2. וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

ישעיהו נד יג

הגהות הגר"א

[א] וגו' בדרישה ומקירה ר"ע ור"ט אומרים בודקין כ"ל"י (ור"כ רבינו בזה"ע סי' פ"ק עט):

מוסף רש"י

בדרישה וחקירה. גמין לנזוק את העדים צאזיה יוס צאזיה שעה הלוהו (סנהדרין ב.) שנאמר משפט אחד יהיה לכם. וכיון דכמינ דרישה ומקירה צדיני נפשות, דכמינ ודרשת ומקרת, הוא הדין לדיני ממונות (שם ג.) שלא תנעול דלת בפני לוי. שימננו מלהלות, שמה יספור והעדים יטעו ולא תהא עדותן מכוונת ויפסקו (שם)

הגהות הגר"א

ר"ט ור"ע אומרים בודקין עדי אשה בדרישה וחקירה קא מיפלגי בדר' חנינא דא"ר חנינא ד"ת אחד דיני נפשות ואחד דיני ממונות ובחקירה שנא' משפט אחד יהיה לכם. ומ"ט אמרו דיני ממונות א"צ בדיקה בדרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לוי"ן מ"ס כיון דאיכא למשקל כחובה כדיני ממונות [דמיאן] ומ"ס כיון דשרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמיא והלכה כרבנן דרביס ניהו. ועוד כיון דמפי אשה ומפי עבר ושפחה משיאין ב משום תקנת עגונא הקילו ולא עבדינן דרישה וחקירה וכן פסק הרמב"ם ד"ל: